L.R. Muminova, O.A. Maxmudova,
Sh.A. Karimova

NUTQNI TEKSHIRISH VA RIVOJLANTIRISH BO'YICHA LOGOPEDIK ALBOM

L. R. Muminova, O. A. Maxmudova,
Sh. A. Karimova

NUTQNI TEKSHIRISH VA RIVOJLANTIRISH BO'YICHA LOGOPEDIK ALBOM

(Defektologlar uchun qo'llanma)

TOSHKENT – 2020

UO'K 372.461.2(072)
KBK 74.3ya6
M 99

Mualliflar:
L. Muminova – pedagogika fanlari doktori, professor,
O. Maxmudova – TSHXTXQTMOI maktabgacha, boshlang'ich va maxsus ta'lim kafedrasi katta o'qituvchisi,
Sh. Karimova – TSHXTXQTMOI maktabgacha, boshlang'ich va maxsus ta'lim kafedrasi katta o'qituvchisi.

Taqrizchilar:
Z. Mamarajapova – Nizomiy nomli TDPU, defektologiya kafedrasi dotsenti,
E. Zakirova – 105-sonli ixtisoslashtirilgan maktab-internat direktori,
L. Aripdjanova – Mirobod tumani 175-sonli umumiy o'rta ta'lim maktab defektologi.

Muminova L.R.
Logopedik albom (defektologlar uchun qo'llanma). /L.R. Muminova, O.A. Maxmudova, Sh.A. Karimova – T.: «Niso Poligraf», 2020. – 112 b.

Mazkur qo'llanma bolalardagi nutq, til vositalarining nuqsonlarini aniqlashga, rivojlantirishga yordam beradi. Bolalarda uchraydigan nutq kamchiliklarini bartaraf etishda, eng avvalo, logopedik tekshirishni o'tkazish uchun ushbu metodika taqdim etilgan.

Ushbu qo'llanma logopedlar, defektologlar, talabalar va malaka oshirish kurs tinglovchilari uchun mo'ljallangan.

«Nutqni tekshirish va rivojlatirish bo'yicha logopedik albom» metodik qo'llanmasi Respublika ta'lim markazi ilmiy kengashida muhokama etilib, 2016-yil 25-fevralning 1-sonli qarori bilan tasdiqlangan.

UO'K 372.461.2(072)
KBK 74.3ya6

ISBN 978-9943-4464-1-0

© L. Muminova va boshq., 2020
© «Niso Poligraf», 2016, 2020.

KIRISH

O'zbekiston Respublikasining «Ta'lim to'g'risida»gi qonuni va «Kadrlar tayyorlash Milliy dasturi»da o'quv-metodik va axborot ta'minotini mustahkamlashga katta e'tibor qaratilgan.

Ta'lim jarayonining sifati va samaradorligini oshirish uchun ilg'or pedagogik tajribani o'rganish va boyligi, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni konseptual-nazariy hamda amaliy asoslarni yaratish muhim vazifalardan biri hisoblanadi.

Mazkur o'quv qo'llanma olti bo'limdan iborat bo'lib, birinchi bo'lim: «Tovush talaffuzini tekshirish» – bolaning tovush talaffuzini tekshirish.

Ikkinchi bo'lim: «Fonetik idrokni tekshirish» – bolaning fonematik tasavvurlari, fonematik sintez, fonematik tahlili tekshiriladi.

Uchinchi bo'lim: «Lug'at boyligini tekshirish»da esa, bolaning lug'at boyligi tekshiriladi. Bu yerda O'zbekiston Davlat ramzlari, oila, kasblar, kiyim turlari, idish turlari, ish qurollari, cholg'u asboblari, uy jihozlari, transport vositalari, meva, sabzavotlar, gullar, uy va yovvoyi hayvonlar, qushlar va uy parrandalari, hasharotlar nomini bilish va umumlashtirish kabi qismlardan iborat.

To'rtinchi bo'lim: «Nutqning grammatik tomonini tekshirish» – bolaning bog'lanishli nutqi qay darajada ekanligi tekshiriladi. Bu bo'limga «Yil fasllari», «Ranglarni farqlash», «Farqni topish», «Fazoviy mo'ljal olish», «Bir xil buyumlarni topish», «Geometrik shakllarni bilish» kabi topshiriqlar kiritilgan.

Beshinchi bo'lim: «Mustaqil nutqni tekshirish» – bolaning mustaqil nutqi qay darajada ekanligi tekshiriladi.

Oltinchi bo'lim: «Tafakkurni tekshirish»da, «To'rtinchisi ortiqcha», diqqatni jamlovchi, xotirani mustahkamlovchi, tafakkurni rivojlantiruvchi o'yin mashqlaridan iborat.

Bolaning nutqi rivojlanishida fanlararo bog'liqlik katta ahamiyatga ega ekanligi ushbu qo'llanmada o'z isbotini topgan.

O'quv qo'llanma tibbiy-pedagogik komissiyalarda, umumiy o'rta ta'lim mak-tablar, maxsus maktabgacha va maxsus ta'lim tizimi uchun kadrlarni tayyorlaydigan oliy o'quv yurtlarida, xalq ta'limi xodimlarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish institutlarida hamda ota-onalar uchun tavsiya etiladi.

«Nutqni tekshirish va rivojlatirish bo'yicha logopedik albom» o'quv qo'llanmasi defektolog o'qituvchilarni bilimlar bilan qurollantirishga xizmat qiladi va amalda qo'llanilsa, maqsadga muvofiq bo'ladi.

Tekshirilayotgan tovush	Tekshirilayotgan tovush keladigan holatlar (so'zning boshida, o'rtasida, oxirida)	Tekshirilayotgan tovushning ko'p bo'g'inli so'zlarda kelishi
s	soat, hassa, gilos	somonxona
z	zina, televizor	zira, ko'zoynak
s	sirk	sirkul
sh	sham, shashka, bosh	mashina, shahanshoh, go'sht
j	jar, jo'ja	jo'mrak, makkajo'xori
ch	choynak, kuchuk, kashnich	chiroq, chumchuq, qaldirg'och
l	limon, lola, bola, medal	laylak, do'lana
r	rom, arra, karam, dutor	karavot
n	non, nina, in	novvot, konfet
k	karam, kurka, koptok	kapalak, kichkinagina
g	gaz, globus, dugona	garmdori, gugurt
x	xo'roz, no'xat, mix	Xonzoda, masxaraboz
q	qalam, beqasam, bayroq	oqqush
g'	g'oz, mag'iz, bug'	g'allakor, chizg'ich
h	havo	hamroh, hamshahar
v	vodiy, javon, ov	velosiped
b	bosh, avtobus	bedana, belbog', kitob
d	don, badan, Samarqand	dorixona, duradgor
m	mol, amma, sham	maysazor, sumka, olim
a	aka, dala, ona	avtobus, vafli, bolg'a
o	oy, bog', xurmo	olxo'ri, bog'bon
u	uy, uka, guldon, bug'u	uzumzor, tarvuz
i	in, zina	Issiqko'l, taksi
e	echki, chelak	respublika
y	yuz, yurak	Yunusobod
	tuya, soya	soyabon
	yo'l, mayiz, oy	yo'lbars, maymun, karnay
	yoz, piyoz	yomg'ir, quyosh

I

TOVUSH TALAFFUZINI TEKSHIRISH

Tovushlar talaffuzining holati quyidagicha aniqlanadi:

– mexanizmlar bo'yicha: dislaliya, yengil shakldagi dizartriya;
– shakliga ko'ra: motor, sensor, aralash;
– dislaliya yuzaga chiqishiga ko'ra:
sigmatizm, rotatsizm, lambdatsizm, yotatsizm, kappatsizm, jaranglatish va yumshatish nuqsonlari.

Tovushlar talaffuzidagi nuqsonlar xususiyatiga ko'ra biz quyidagilarni belgiladik:

– tovush yo'qligi;
– tovushlarning almashtirilishi;
– tovushlarning nutqda mustahkam emasligi, (ya'ni, bunda tovush ba'zi so'zlarda to'g'ri talaffuz etiladi, ba'zida esa boshqa tovushlar bilan almashtirilib yuboriladi);
– tovushning umuman buzib talaffuz etilishi.

Barcha tekshirilayotgan tovushlar qatnashgan so'zlarni ifodalovchi maxsus tanlangan predmetli rasmlar tekshirish uchun material bo'lib xizmat qiladi:

– idrok qilinayotgan rasmning tarbiyaviy va ta'limiy xarakteri;
– rasmda tasvirlangan suratga nisbatan qiziqishni va ijobiy ehtirosli munosabatni uyg'otish;
– hayotiy vaziyatlarning aks ettirilishi.

«S» tovushi

Stol

Sigir

Yostiq

Rassom

Apelsin

Ananas

«Z» tovushi

Zebra

Dazmol

Tarozi

Qizcha

Xo‘roz

Piyoz

«Sh» tovushi

Sham

Shaxmat

Mushuk

Mashina

Quyosh

Tosh

«Ch» tovushi

Chelak

Chigirtka

Chumchuq

Qaychi

Archa

Qaldirg'och

Uchta bir xil masxarabozni top!

Uchta bir xil guldastani top!

5 ta farqini top

Rasmlarni ertak mazmuni bo‘yicha joylashtiring va hikoya qilib bering

Namunadagi shakllar ketma-ketligi asosida mos ketma-ketlikni toping va belgilang

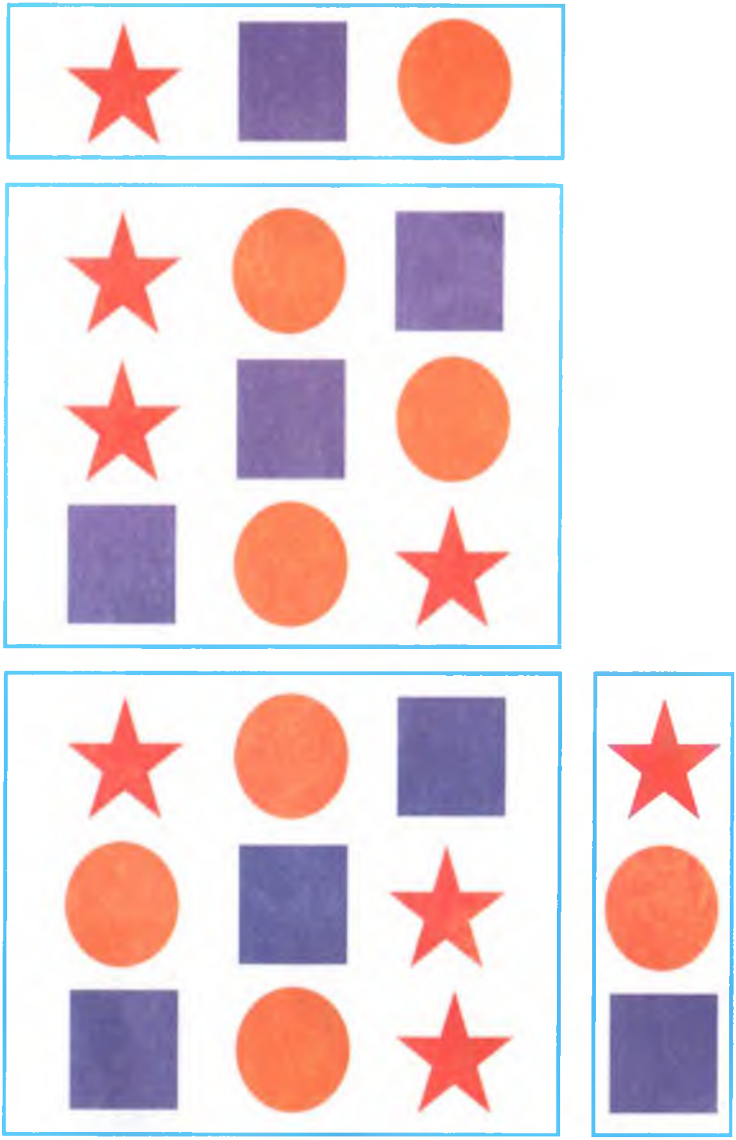

Rasmlarni o'ng qo'ling bilan chap tomondan boshlab sana. Ular nechta?

Hamma kapalaklarni ko'rsat!

Rasmdagi mushuklarni top!

1 2 3

4 5 6

7 8 9

10

Zokirjon Admin bilan

+99891-328-88-38 nomerga murojaat qilishingiz jek567 izlab telegramga yozishingiz yoki shu nomerdagi telegram orqali bog'lanishingiz so'raladi.

Telegramda murojaatingizga o'z vaqtida javob beriladi

Logopedik albom Nutqni tekshirish va rivojlantirish kitobini to'liq holda olish uchun telegramdan yozing.

Telegram kanalimiz:

@maktabgacha_tt

To'lov uchun: 9860230104973329

Plastik egasi Nabiyev Zokirjon

DIQQAT!!!

Sizga bu OMONAT qilib beriladi.
To'liq holda olganingizdan so'ng:
Faqat o'zingiz uchun foydalaning.
Hech kimga bermang hattoki eng yaqin insoningizga ham.
Internet orqali veb-saytlarga joylamang.
Kanal va gruppalarga tarqatmang.

OMONATGA HIYONAT QILMANG.